

Kolmapäev, 15. detsember 2021

P9_TA(2021)0501

Organiseeritud kuritegevuse mõju ELi omavahenditele ja ELi vahendite väärkasutamisele**Euroopa Parlamendi 15. detsembri 2021. aasta resolutsioon organiseeritud kuritegevuse mõju kohta ELi omavahenditele ja ELi vahendite väärkasutamisele, keskendudes eelkõige eelarve jagatud täitmisele auditi ja kontrolli seisukohast (2020/2221(INI))**

(2022/C 251/03)

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingu artikleid 310, 317 ja 325,
- võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuli 2017. aasta direktiivi (EL) 2017/1371, mis käsitleb võitlust liidu finantshuve kahjustavate pettuste vastu kriminaalõiguse abil (finantshuvide kaitse direktiiv)⁽¹⁾,
- võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. mai 2018. aasta direktiiv (EL) 2018/843, millega muudetakse direktiivi (EL) 2015/849, mis käsitleb finantssüsteemi rahapesu või terrorismi rahastamise eesmärgil kasutamise tõkestamist, ning millega muudetakse direktiive 2009/138/EÜ ja 2013/36/EL⁽²⁾,
- võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. juuli 2018. aasta määrust (EL, Euratom) 2018/1046 (mis käsitleb liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantsreegleid ja millega muudetakse määrusi (EL) nr 1296/2013, (EL) nr 1301/2013, (EL) nr 1303/2013, (EL) nr 1304/2013, (EL) nr 1309/2013, (EL) nr 1316/2013, (EL) nr 223/2014 ja (EL) nr 283/2014 ja otsust nr 541/2014/EL ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EL, Euratom) nr 966/2012)⁽³⁾ (edaspidi „finantsmäärus“),
- võttes arvesse Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) 2019. aasta ja 2020. aasta aruandeid ja OLAFi järelevalvekomitee 2019. aasta ja 2020. aasta tegevusaruandeid,
- võttes arvesse Euroopa Kontrollikoja eriaruannet nr 01/2019 pealkirjaga „Võitlemine pettustega ELi raha kasutamisel: vajadus tegutseda“,
- võttes arvesse Euroopa Kontrollikoja eriaruannet nr 06/2019 pealkirjaga „ELi ühtekuuluvuspoliitika kulutustega seotud pettuste vastu võitlemine: korraldusasuused peavad tõhustama avastamist, reageerimist ja koordineerimist“,
- võttes arvesse kontrollikoja eriaruannet nr 13/2021 „ELi jõupingutused pangandussektoris rahapesuga võitlemiseks on killustatud ja meetmete rakendamine on ebapiisav“,
- võttes arvesse komisjoni 28. aprilli 2019. aasta teatist pealkirjaga „Komisjoni pettustevastase võitluse strateegia: tõhustatud meetmed ELi eelarve kaitsmiseks“ (COM(2019)0196) ja selle juurde kuuluvat komisjoni talitluste töödokumenti „Fraud risk assessment“ (Pettuseriski hindamine) (SWD(2019)0171),
- võttes arvesse komisjoni 3. septembri 2020. aasta aruannet Euroopa Parlamendile ja nõukogule „31. aastaaruanne Euroopa Liidu finantshuvide kaitse ja pettustevastase võitluse kohta – 2019“ (finantshuvide kaitse aruanne) (COM(2020)0363) ja selle juurde kuuluvaid komisjoni talitluste töödokumente (SWD(2020)0156, SWD(2020)0157, SWD(2020)0158, SWD(2020)0159 ja SWD(2020)0160),

⁽¹⁾ ELT L 198, 28.7.2017, lk 29.

⁽²⁾ ELT L 156, 19.6.2018, lk 43.

⁽³⁾ ELT L 193, 30.7.2018, lk 1.

Kolmapäev, 15. detsember 2021

- võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2021. aasta määrust (EL) 2021/785, millega luuakse liidu pettustevastase võitluse programm ja tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 250/2014 ⁽⁴⁾,
 - võttes arvesse nõukogu 12. oktoobri 2017. aasta määrust (EL) 2017/1939, millega rakendatakse tõhustatud koostööd Euroopa Prokuratuuri asutamisel ⁽⁵⁾,
 - võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2019. aasta otsust (EL) 2019/1798, millega nimetatakse ametisse Euroopa Prokuratuuri Euroopa peaprokurör ⁽⁶⁾,
 - võttes arvesse Euroopa Liidu lepingu artikli 5 lõiget 3 ja protokoll (nr 2) subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse põhimõtte kohaldamise kohta,
 - võttes arvesse Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsiooni (OECD) 2019. aasta aruannet „Fraud and corruption in European Structural and Investment Funds – a spotlight on common schemes and preventive actions“ (Pettus ja korrupsioon Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondides – tähelepanu üldistele skeemidele ja ennetavatele tegevustele) ⁽⁷⁾,
 - võttes arvesse soovitusi riiklike pettustevastase võitluse strateegiate kohta, mille on välja töötanud liikmesriikide ekspertidest töögrupp ja koordineerinud OLAFi pettuse ennetamise, aruandluse ja analüüsi üksus ⁽⁸⁾, avaldatud 13. detsembril 2016. aastal,
 - võttes arvesse komisjoni 14. aprilli 2021. aasta teatist pealkirjaga „ELi organiseeritud kuritegevuse vastu võitlemise strateegia (2021–2025) kohta“ (COM(2021)0170),
 - võttes arvesse Euroopa Parlamendi liidu sisepoliitika peadirektoraadi 7. juuli 2021. aastal avaldatud uurimust „The Impact of Organised Crime on the EU’s Financial Interests“ (Organiseeritud kuritegevuse mõju ELi finantshuvele),
 - võttes arvesse komisjoni 20. juulil 2021. aastal avaldatud neljast seadusandlikust ettepanekust koosnevat paketti rahapesu ja terrorismi rahastamise vastast võitlust käsitlevate ELi reeglite ühtlustamiseks,
 - võttes arvesse Euroopa Parlamendi 7. juuli 2021. aasta resolutsiooni ELi finantshuvide kaitset ja pettustevastast võitlust käsitleva 2019. aasta aruande kohta ⁽⁹⁾,
 - võttes arvesse kodukorra artiklit 54,
 - võttes arvesse põllumajanduse ja maaelu arengu komisjoni ning kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjoni arvamusi,
 - võttes arvesse eelarvekontrollikomisjoni raportit (A9-0330/2021),
- A. arvestades, et finants- ja majanduskuriteod hõlmavad korrupsiooni, pettust, sundi, vägivalda, kokkumängu, tõkestamist ja hirmutamist ebaseadusliku tulu saamise eesmärgil, kusjuures ebaseadusliku päritoluga raha varjatakse rahapesu abil ja seda võidakse kasutada muudel ebaseaduslikel eesmärkidel, sealhulgas terrorismi rahastamiseks;
- B. arvestades, et Euroopa Kontrollikoja andmete kohaselt ei ole pettuste ennetamisega piisavalt tegeletud ja komisjonil puudub asjakohane teave pettuste ulatuse, olemuse ja põhjuste kohta;

⁽⁴⁾ ELT L 172, 17.5.2021, lk 110.

⁽⁵⁾ ELT L 283, 31.10.2017, lk 1.

⁽⁶⁾ ELT L 274, 28.10.2019, lk 1.

⁽⁷⁾ <https://www.oecd.org/gov/ethics/prevention-fraud-corruption-european-funds.pdf>

⁽⁸⁾ <https://ec.europa.eu/sfc/sites/default/files/EN-ORI-General%20Guidelines%20on%20National%20Anti-Fraud%20Strategies%20ARES%282016%296943965.pdf>

⁽⁹⁾ Vastuvõetud tekstid, P9_TA(2021)0337.

Kolmapäev, 15. detsember 2021

- C. arvestades, et ELis tegutseb üha rohkem organiseeritud kuritegelikke rühmitusi, ja tihti piiriüleselt; arvestades, et uute kuritegelike turgude ja tegutsemisviiside tõttu, mis laienevad globaliseerumise ja uute tehnoloogiate tulemusena, muutub see nähtus üha keerukamaks; arvestades, et eriti aktiivsed on maffialaadsed organisatsioonid eri liikmesriikides ELi vahendite enda kätte saamisel;
- D. arvestades, et tehnoloogia loob uusi avastamis- ja jälgimisvõimalusi, muutes uurijate töö tulemuslikumaks ja võimaldades töötada välja arukamaid õigusnormide täitmise tagamise meetmeid;

Organiseeritud kuritegevuse mõju ELi rahalistele vahenditele

1. rõhutab, et organiseeritud kuritegevusel on õnnestunud imbuda liikmesriikide sotsiaal-, poliitika-, majandus-, ettevõtlus- ja haldusstruktuuri ning selle abil pestakse seaduslikus majanduses suuri summasid, mis on saadud kuritegelikul teel, muu hulgas ELi finantshuve kahjustavate kuritegude tulemusena, mistõttu kujutab organiseeritud kuritegevus endast tõsist ohtu ELi kodanike vabadustele; rõhutab ühtlasi, et sellel taustal kujutab organiseeritud kuritegevus tõsist ohtu demokraatiale ja õigusriigile ning võitlus korrupsiooni ja organiseeritud kuritegevuse seaduslikku majandustegevusse imbumise vastu on vältimatult vajalikud selleks, et tagada võrdne kohtlemine seaduse ees, kaitsta kodanike õigusi ja heaolu, hoida ära kuritarvitusi ja tagada avaliku võimu kandjate vastutus; usub, et vaja on ELi ja selle liikmesriikide ühist, koordineeritud reageerimist;

2. märgib, et tuluga seotud pettus, sealhulgas tollipettus, on valdkond, kus organiseeritud kuritegevuse tekitatud kahju on eriti märkimisväärne; Märgib, et tollipettused on tuluga seotud pettuste oluline osa; märgib, et seda liiki pettusi pannakse sageli toime, võltsides impordideklaratsioone, kasutades kaupade deklareerimiseks võltsitud dokumente ja deklareerides kaupade päritolu valesi, et hoida kõrvale ELi dumpinguvastastest tollimaksudest; märgib, et kontrollikoda rõhutas hiljuti tollikontrolli käsitlevates õigusaktides ja nende kohaldamises esinevaid puudujääke, mille tulemuseks on ebapiisav ühtlustamine, riskihindamine ja teabevahetus nii liiduüleselt kui ka liikmesriikide vahel; on mures, et see annab organiseeritud kuritegevusele hoova praeguse süsteemi nõrkuste ärakasutamiseks ning Euroopa Liidult ja selle liikmesriikidelt sissetulekute väljapetmiseks; märgib, et sageli pannakse tollipettusi toime ka ELi imporditud kaupade väärtuse tegelikust väiksemana deklareerimise teel, millega petturid saavad vältida suuremate imporditollimaksude maksmist; märgib, et OLAFi poolt viimastel aastatel uuritud väärtuse tegelikust väiksemana näitamise skeemid puudutavad peamiselt Hiinast imporditud kaupu; tunneb heameelt OLAFi töö üle nende juhtumite uurimisel, mis on vähendanud ELi hinnangulist eelarvekahju rohkem kui 1 miljardilt eurolt 2017. aastal 180 miljoni euroni 2020. aastal⁽¹⁰⁾; rõhutab, et vaatamata nendele positiivsetele muutustele tuleb jätkata pingutusi, et võidelda väärtuse tegelikust väiksemana näitamisega seotud pettuste vastu, kuna petuskeeme täiustatakse ja need võtavad uusi mustreid, eelkõige e-kaubanduse valdkonnas;

3. märgib, et teine peamine maksupettuste liik on käibemaksupettus; märgib, et käibemaksupettus on määratletud kui käibemaksu maksmise vältimine või käibemaksutagastuse nõudmine riiklikelt ametiasutustelt pärast ebaseaduslikku tehingute ahelat pettuse eesmärgil; märgib, et kõige levinumad käibemaksupettuse vormid on varifirmadega seotud ühendusesisene pettus, e-kaubandusega seotud pettus ja tolliprotseduuri 42 vastane pettus; juhib tähelepanu sellele, et üks sektoreid, kus käibemaksupettuste oht on kõige suurem, on kütusesektor, kus kuritegelikud võrgustikud kuritarvitavad käibemaksuvabastuse reegleid ja eri kütuseliikide hinnaerinevusi, mis toob kaasa maksutulude tohutu vähenemise; tunneb muret asjaolu pärast, et on tõestatud, et kuritegelikud rühmitused vahetavad käibemaksupettuste valdkonnas teadmisi, teavet ja luureandmeid, kasutades laialdaselt uusi tehnoloogiaid, alternatiivseid krüptorahasid ja puudusi seaduslikes äristruktuurides, et oma kuritegevust edendada ja varjata, saades seeläbi käibemaksupettustest mitme miljardi euro suurust kasumit; rõhutab asjaolu, et Europoli 2021. aasta hinnangu kohaselt Euroopa Liidu raske ja organiseeritud kuritegevuse põhjustatud ohtudele (SOCTA) panevad käibemaksupettusi toime inimesed, kellel on põhjalikud teadmised käibemaksusüsteemist, õigusaktidest ja maksumenetlustest; peab kahetsusväärseks praeguse ühendusesisese käibemaksusüsteemi süsteemseid nõrkusi ja ebapiisavat teabevahetust liikmesriikide vahel;

4. väljendab kahetsust, et üks valdkondadest, kus pettused mõjutavad ELi eelarve kulude poolt, on toetused; märgib sügava murega, et Europoli aruannete kohaselt on selliste juhtumite arv aastate jooksul pidevalt suurenenud; märgib, et toetustega seotud pettused toimuvad paljudes ELi kulutusi puudutavates valdkondades, nagu põllumajandus- ja ühtekuuluvuspoliitika, teadus- ja arendustegevus ning keskkonnapolitiitika; märgib murega, et petturlikud ELi toetuste

⁽¹⁰⁾ OLAFi 2020. aasta aruanne.

Kolmapäev, 15. detsember 2021

taotlused ja pakkumused põhinevad tavaliselt valedel deklaratsioonidel, eduaruannetel ja arvetel; juhib tähelepanu asjaolule, et paljusid selliseid pettusi panevad toime organiseeritud kuritegevuse rühmitused, sealhulgas maffialaadsed rühmitused;

5. märgib, et lisaks ilmselgele ohule, mida kujutavad organiseeritud kuritegevusele omased vägivallovormid avalikule poliitikale ja üldisele julgeolekule, võivad organiseeritud kuritegevusega kaasnedes muud samavõrd tõsised probleemid, nagu imbumine seaduslikku majandustegevusse ja sellega seotud käitumine, mis korrumppeerib avalikke teenistujaid, millele järgneb infiltreerumine institutsioonidesse ja avaliku halduse asutustesse; kordab oma nõudmist, et EL peab saama viivitamata riikide korrupsioonivastase ühenduse (GRECO) täisliikmeks. rõhutab, et õigussüsteemile on vaja eraldada piisavaid vahendeid ja kasutada liikmesriikides ühtlustatult kõiki olemasolevaid vahendeid selleks, et avastada pettused ja finants- ja majanduskuriteod ning nende vastu võidelda;

6. rõhutab, et ühine põllumajanduspoliitika (ÜPP) on ELi eelarve suurim kulu, mis moodustab perioodi 2021–2027 eelarve kogukuludest 31 %; rõhutab, et on väga vajalik, et ÜPP kontrollisüsteemid toimiks Euroopa ja riiklikul tasandil nõuetekohaselt, eesmärgiga tagada ELi ja selle kodanike finantshuvide tulemuslik kaitse igasuguse ELi vahendite väärkasutamise eest; võtab teadmiseks organiseeritud kuritegevuse erilise mõju ühise põllumajanduspoliitika vahendite väärkasutamisel; kordab oma muret, et ÜPP toetuste praegune struktuur soodustab maade hõivamist kuritegelike ja oligarhiliste struktuuride poolt; rõhutab, et oligarhilised struktuurid on võrreldes organiseeritud kuritegevuse rühmitustega ÜPP-le rahaliselt samavõrra või rohkem kahjulikud ning et nende struktuuride kindlakstegemine on tegelike põllumajandustootjate kaitsmiseks hädavajalik; rõhutab, et põllumajandustootjaid tuleb kaitsta kuritegelike ühenduste poolse hirmutamise eest, kes soovivad nende maa eest toetused endale saada; rõhutab, et piiratud läbipaistvus koos korrupsiooniga võimaldab varjata kuritegelikel organisatsioonidel oma tegevust ja seeläbi takistada ELi rahaliste vahendite jõudmist tegelike kasusaajateni; kordab, et liidu tasandil on vaja välja töötada asjakohased õigusaktid, mis on suunatud maade hõivamise vastu ning võimaldavad tulemuslikku teabevahetust; kordab, et komisjoni ja liikmesriikide vahelist koostööd on vaja kindlasti parandada;

7. rõhutab, et keske koostalitlusvõimelise andmebaasi loomine standardsete ja kvaliteetsete andmetega, mis kajastavad ELi toetuste otseseid ja lõplikke saajaid, on ülioluline, et tuvastada pettureid, kuritegelikke võrgustikke ja oligarhilisi struktuure ning hoida ära ELi vahendite väärkasutamist; rõhutab, et selline andmebaas suurendaks märkimisväärselt õiguskaitseasutuste suutlikkust nõuda väärkasutatud rahalised vahendid tagasi; rõhutab, et sellise andmebaasi loomiseks tuleb parandada olemasolevate riiklike ja ELi tasandi andmebaaside koostalitlusvõimet; palub komisjonil ja liikmesriikidel vastavalt Euroopa Kohtu otsustele sellise keske andmebaasi loomisel koostööd teha; rõhutab, et selleks, et teavet oleks võimalik vahetada ja automatiseeritud viisil koondada, peab see olema piisavalt kvaliteetne ja standardses vormingus kättesaadav; rõhutab, et toetusesaajatel peab olema kordumatu tunnus, mis tagab nende jälgitavuse kõigis liikmesriikides ja fondides, sõltumata juhtimismeetodist; rõhutab, et läbipaistvuse suurendamiseks, tulemuslikuks andmete kogumiseks ja riskide maandamiseks, mis lõppkokkuvõttes vähendab petturite võimalusi; on vaja kasutada uusi tehnoloogiaid, näiteks terviklikke digitaalseid kinnistusregistreid; tunneb heameelt komisjoni pingutuste üle selliste tehnoloogiate kasutamist laiendada ja palub kõikidel liikmesriikidel nende lahenduste rakendamist kiirendada; juhib tähelepanu sellele, et komisjon või asjaomased asutused peavad suurendama kontrolli, sealhulgas kariloomade üle, kuid eelkõige rahaliste vahendite üle, mida antakse iga looma kohta, kelle olemasolu tuleb nõuetekohaselt kontrollida;

8. juhib tähelepanu sellele, et põllumajandusliku sissetulekutoetuse kontsentreerumine tuleneb peamiselt pindalapõhistest otsetoetustest; rõhutab, et liikmesriikide tasandil on vaja sihipärasemat toetust ning paremat suurte ja väikeste toetusesaajate vahelist tasakaalu; peab kahetsusväärseks, et ülempiiri kehtestamine on uues ÜPPs endiselt vabatahtlik; kutsub liikmesriike üles kasutama uues ÜPPs ettenähtud eri ümberjaotamise viise kui meetet, millega võidelda põllumajandusele ettenähtud rahaliste vahendite väärkasutamise vastu ja tagada nende õiglasem jaotamine; kritiseerib asjaolu, et 2020. aasta juulis toimunud Euroopa Ülemkogu erakorralisel kohtumisel otsustasid liikmesriigid ühepoolset mitte kehtestada füüsilistele isikutele esimese või teise samba raames maksimaalseid summasid, ennetades ÜPP reformi üle peetavatel kolmepoolsetel läbirääkimistel tehtavat otsust;

9. rõhutab, et jagatud eelarve täitmise puhul komisjoniga vastutavad ELi põllumajandusfondide eest liikmesriigid; on seisukohal, et uus rakendamismudel ja uued riiklikud strateegiakavad võivad olla võimalus tugevdada liikmesriikide ja komisjoni kontrolli vahendite jaotamise ja haldamise üle, tingimusel et liikmesriikides on kasutusele võetud tulemuslikud

Kolmapäev, 15. detsember 2021

juhtimis- ja kontrollisüsteemid, ning tõsta toetusi andvate ametiasutuste teadlikkust pettusevõimalustest; rõhutab, et ühtse auditi põhimõtte peaks aitama põllumajandustootjatele avalduvat survet leevendada ning et kontrollid ei tohiks põhjustada väikestele ja keskmise suurusega põllumajandustootjatele tarbetut või täiendavat halduskoormust; rõhutab seoses sellega Euroopa õiguskaitseasutuste ja toetusi eraldavate asutuste vahelise teabevahetuse olulisust, et tagada võimalikult suur teadlikkus pettuste võimalikkusest;

10. kutsub komisjoni üles tõstma liikmesriikide teadlikkust organiseeritud kuritegevusest, mis hõlmab maatehingutega seotud maksudest kõrvalehoidmist, korrupsiooni ja ebaseaduslikke tavasid (näiteks seaduselinki ärakasutavad lepingud), ja neid võitluses sellise kuritegevusega toetama;

11. on seisukohal, et tuleks teha kõik tagamaks, et ÜPP uus rakendamismudel ei vähenda tahtmatute vigade, reeglite läbipaistmatus või asjakohase teave puudumise tõttu ÜPP vahendite vastuvõtuvõime määra vahendite lõplike saajate poolt, eriti esialgse rakendusperioodi jooksul;

12. rõhutab vajadust pettuste ennetamise spetsiaalselt kohandatud süsteemi järele, et vältida ELi põllumajandusfondide väärkasutamist; juhib tähelepanu sellele, et kuigi pettusejuhtumite arvu on viimastel aastatel märkimisväärselt vähendatud, peaksid pettusevastased meetmed jääma ELi ja liikmesriikide jaoks oluliseks prioriteediks; rõhutab, et ELi vahendid tuleb õigeaegselt tagasi nõuda, ja kiidab mõjusate hoiatusvahenditena heaks ÜPP horisontaalmääruse sätteid proportsionaalsete karistuste kohta;

13. märgib, et ÜPP toetustega seotud pettuste vastu võitlemise eest vastutab OLAF ning avatud juhtumid põhinevad liikmesriikidelt saadud teabel või kodanike teadaannetel, kellele võidakse seejärel selle eest survet avaldada; rõhutab ka, et OLAFi toimikud on rangelt konfidentsiaalsed ega kuulu pärast juhtumi lõpetamist laiemalt avalikustamisele; nõuab seetõttu rikkumisest teatajate kaitsmist ja seda, et liikmesriikide pettuste uurimise asutused jagaksid selles valdkonnas parimaid tavasid;

14. toonitab, et põllumajanduslikke makseasutusi tuleb liikmesriikides jälgida, nende ametlik ja mitteametlik sõltumatus tuleb tagada ning nende töö tuleb viia kooskõlla ELi reeglitega, kusjuures muude meetmete hulgas võib parema kontrollisüsteemi tagada pisteline kontroll;

15. rõhutab, et ELi finantsmäärust, eelkõige artiklit 61, tuleb kõigis liikmesriikides austada ja rakendada ning seda tuleb kohaldada kõigile ELi fondide toetustele, sh põllumajanduslikele otsetoetustele;

16. nõuab tungivalt, et komisjon teeks ettepaneku kogu liitu hõlmava tsentraliseeritud kaebuste esitamise mehhanismi kohta, et toetada isikuid, kes peavad tegelema kuritegelike organisatsioonide ebaõiglase maa hõivamise ja hirmutamisega, andes neile võimaluse esitada komisjonile kiiresti kaebus;

17. palub liikmesriikidel rakendada kiiresti direktiivi (EL) 2019/1937 liidu õiguse rikkumisest teavitavate isikute kaitse kohta⁽¹⁾ (rikkumistest teatajate direktiivi) ja lisada rakendamise käigus õiguslikud kaitsemeetmed isikutele ja sõltumatutele organitele, kellel on oht puutuda kokku korrupsiooniga, sealhulgas ajakirjanikud, rikkumistest teatajad, sõltumatu meedia ja korrupsioonivastased valitsusvälised organisatsioonid; kutsub kõiki liikmesriike üles kehtestama põhjalikud rikkumistest teatajate kaitset käsitlevad raamistikud; kinnitab, et selle üleskutse täitmisega on kiire, võttes arvesse teateid sagenevatest füüsilistest rünnakutest ajakirjanike vastu, üldsuse osalemise vastaste strateegiliste hagide sagenemisest ja mõnedes liikmesriikides kiirkorras vastuvõetavatest julgeolekuseadustest, millega kriminaliseeritakse õiguskaitseametnike kujutiste või andmete levitamine ning takistatakse ajakirjanike tööd ja piiratakse riigi ametivõimude aruandekohustust;

18. märgib murega, et komisjon ja OLAF on tuvastanud, et pettused avalike pakkumiste ja riigihangete sfääris on petturite hulgas üks peamisi suundumusi; märgib, et riigihankemenetluste kahjustamise tavalised viisid on üksikisikute ja organisatsioonide vaheline kokkumäng, võltsitud arvete kasutamine, võltsäriühingute ja volituste loomine ning vahendite suunamine nende algsest eesmärgist kõrvale; juhib tähelepanu, et pettuskeemid leiavad tihti aset riikidevahelisel tasandil ja võivad hõlmata mitmeid riike (ELi ja ELi-väliseid riike), mis muudab seetõttu raskeks nende tuvastamise ja likvideerimise; peab kahetsusväärseks, et paljudes liikmesriikides puuduvad organiseeritud kuritegevuse vastased eraldi õigusaktid; rõhutab, et õigeaegne koostöö riiklike õiguskaitseasutuste vahel on mõjusamas reageerimises rahvusvahelisele kuritegevusele väga oluline; kutsub asjaomaseid ELi ja riiklikke ametiasutusi üles parandama oma süsteemide koostalitlusvõimet, hõlbustama

⁽¹⁾ ELT L 305, 26.11.2019, lk 17.

Kolmapäev, 15. detsember 2021

õigeaegset teabevahetust ning tõhustama koostööd ja ühisoperatsioone rahvusvahelise organiseeritud kuritegevuse vastu võitlemiseks; nõuab seetõttu, et liikmesriikides tugevdataks pettustevastast võitlust ja kriminaalõiguse ühtlustamist, et võidelda organiseeritud kuritegevuse vastu – see on äärmiselt oluline; palub komisjonil töötada välja reeglite ühine raamistik, mis võimaldaks liikmesriikidel anda kriminaalmenetlused üle teisele liikmesriigile, et vältida paralleelseid uurimisi;

19. märgib, et COVID-19 pandeemia loob petturitele ja organiseeritud kuritegevusele uusi võimalusi; märgib murega, et Europol on täheldanud küberkuritegevuse, pettuse ja piraatkaubanduse valdkonnas koroonaviirusega seotud kuritegevuse tõusu, sh seoses meditsiiniseadmete ja isikukaitsevahenditega; tuletab meelde, et ELi riikide poolt avastatud pettuseksed ja vaktsiinide võltspakkumised on üks paljudest murettekitavatest näidetest, kus petturid üritasid maha müüa rohkem kui 1,1 miljardit vaktsiinidoosi kogumaksumusega 15,4 miljardit eurot; rõhutab, et võltsitud ELi digitaalne COVID-tõendi ebaseadusliku müügi oht kasvab kiiresti ning mitmes liikmesriigis on tuvastatud arvukalt sellekohaseid juhtumeid;

20. on mures, et aruandes Euroopa Liidu finantshuvide kaitse kohta märgitakse, et 2019. aastal tuvastati tervishoiutaristuga seotud pettused seitsmes liikmesriigis ja et tervishoiutaristut mõjutasid ennekõike riigihankereeglite rikkumised; juhib tähelepanu asjaolule, et sõltuvus COVID-19 kriisi tõttu korraldatud erakorralistest hankemenetlustest seoses võis neid probleeme süvendada; rõhutab, et erakorraliste menetluste puhul tuleb järgida samu läbipaistvuse ja vastutuse standardeid nagu tavapärase menetluste puhul; kutsub komisjoni ja liikmesriikide ametiasutusi üles neid menetlusi täiendada, kasutades riskide vähendamise vahendeid, keskendudes ennetamisele ning tehes põhjalikke järelkontrole ja -kontrole;

21. on äärmiselt mures Europoli hinnangu pärast, et pandeemiale järgnev majanduslangus loob organiseeritud kuritegevuse jaoks juurde uusi võimalusi; hoiatab, et kuna organiseeritud kuritegevus jälgib raha liikumisteede kaudu, loob ELi raha enneolematult suur paigutamine taasterahastusse „NextGenerationEU“ suure potentsiaali, et rahalisi vahendeid hakataks organiseeritud kuritegevuse poolt väärkasutama; rõhutab, et kulutuste enneolematu suurenemisega peavad kaasnema asjaomastele institutsioonidele, mis moodustavad ELi ja liikmesriikide korrupsiooni, pettuste ja organiseeritud kuritegevuse vastase võitluse raamistiku, eraldatavad piisavad vahendid; tuletab sellega seoses meelde, et uute tehnoloogiate, näiteks Arachne andmebaasi ning varajase avastamise ja kõrvalejätmise süsteemi kasutamine peaks muutuma ELi eelarve täitmise kohustuslikuks osaks; kordab oma üleskutset nõukogule nõustuda 40 audiitori ametikoha lisamisega Euroopa Kontrollikojas ning oma üleskutset OLAFile ja Euroopa Prokuratuurile tagada piisavate vahendite eraldamine NextGenerationEU vastu suunatud kuritegude avastamiseks ja nende eest vastutusele võtmiseks;

22. rõhutab, et organiseeritud kurjategijad, eelkõige maffialaadsed kurjategijad, on juba varem teadaolevalt suunanud oma äritegevuse taastuvenergiale; hoiatab, et kuna kuritegelikud organisatsioonid juba tegutsevad selles sektoris, saavad nad hõlpsasti ümber suunata ökoloogiliseks üleminekuks ette nähtud raha, mis moodustab märkimisväärse osa NextGenerationEU rahalistest vahenditest;

23. võtab murelikult teadmiseks organiseeritud kuritegevust soodustavad tegurid, nagu rahapesu, küberkuritegevus, dokumendipettused, korrupsioon, võltsregistreerimine ja varifirmade kasutamine; rõhutab, et need tegevused mõjutavad ametiasutuste võimet jälgida ELi raha kasutamise eesmärgipärasust;

Organiseeritud kuritegevuse finantsmõju hinnang

24. on mures selle pärast, et organiseeritud kuritegevuse poolt ELi eelarvele avaldatava mõju ulatuse ja tõsiduse hindamist on korduvalt peetud äärmiselt keeruliseks või isegi võimatuks, mis on muu hulgas tingitud organiseeritud kuritegevuse erinevatest määratlustest liikmesriikides ja usaldusväärsete hinnangute puudumisest olukorra hindamisel, mis raskendab meetmete kooskõlastamist ning juhtumite uurimist ja nende eest vastutusele võtmist; peab kahetsusväärseks, et komisjonil ja riiklikel asutustel puudub ülevaade pettuste ulatusest, olemusest ja põhjustest ning et komisjon ei ole siiani suutnud läbi viia avastamata pettuste ühtset hindamist; rõhutab, et usaldusväärsete hinnangute puudumine takistab olukorra täpset hindamist, mis takistab organiseeritud kuritegevuse vastast võitlust; kutsub asjaomaseid riiklikke ametiasutusi üles parandama andmete kogumist ja suurendama komisjonile edastatavate andmete usaldusväärsust; kutsub komisjoni üles koordineerima ja tegema koostööd liikmesriikide ametiasutustega, et viia läbi kogu ELi hõlmav põhjalik hindamine pettuste tegeliku ulatuse, olemuse ja põhjuste kohta, kaasates asjaomaseid ELi asutusi ja tehes koostööd ELi naaberriikide partneritega;

Kolmapäev, 15. detsember 2021

25. märgib, et 2019. aasta finantshuvide kaitse aruande kohaselt oli ELi eelarveliste kulude poolel 514 pettusejuhtumit, mis oli rahalises väärtuses 381,4 miljonit eurot, ja tulude poolel 425 pettusejuhtumit, koguväärtuses 79,7 miljonit eurot; rõhutab, et eelnimetatud arvud ei anna täit pilti pettuste ulatuse kohta, mis tõenäoliselt on märkimisväärselt suurem; rõhutab lisaks, et mitte kõik pettused pole toime pandud organiseeritud kuritegelike grupeeringute poolt, isäranis kulude poolel, kus pettusi sooritavad tihtipeale hoopis üksikisikud või äriühingud, kelle hulgas võivad isegi olla kõrgel riigi- või valitsusametnikud;

26. märgib, et hiljutiste uuringute kohaselt moodustab organiseeritud kuritegevuse osakaal ELi riigihangetes 2,7–3,6 % kogukuludest; peab kahetsusväärseks, et antud asjaolu osundab, et organiseeritud kuritegevus võis ajavahemikul 2014–2020 ELi ühtekuuluvusfondidest ebaseaduslikult omastada 1,9–2,6 miljardit eurot; märgib, et kuigi uuringute usaldusväärsust mõjutavad vähesed andmed, annavad need ometigi aimu probleemi tõsidusest;

27. rõhutab murelikult, et korruptsioon on lahutamatu osa peaaegu kogu kuritegelike organisatsioonide tegevusest ning kujutab endast tõsist ohtu ELi finantshuvidele – hinnanguliselt väheneb SKP seetõttu 170–990 miljardit eurot ja see läheb ELile ainuüksi eelarve riigihangete osa tõttu maksma rohkem kui 5 miljardit eurot aastas ⁽¹²⁾;

28. peab kahetsusväärseks, et Eurooli andmetel läheb umbes 40–60 miljardit eurot aastas organiseeritud kuritegelikele rühmitustele käibemaksupettuse ühe kindla vormi kaudu, st varifirmadega seotud ühendusesisesse pettuse teel; rõhutab, et suuresti kannatavad laekumata jäänud käibemaksu tõttu just liikmesriigid, sest ELi eelarvesse kantakse üle vaid 0,3 % kogutud käibemaksust; rõhutab, et sellest hoolimata moodustasid 2019. aastal käibemaksupõhised omavahendid 11,97 % ELi eelarve kogutulust, mis näitab, et kuritegelike organisatsioonide põhjustatud käibemaksust ilmajäämise juhtumid on ELi tuludele tõsiseks ohuks;

Audit ja kontrollimeetmed organiseeritud kuritegevuse vastu

29. peab kahetsusväärseks, et komisjon on tuvastanud puudujääke pettusevastase võitluse andmete kogumisel ja analüüsimisel, liikmesriikidepoolset aruandlussüsteemide (nagu varajase avastamise ja kõrvalejätmise süsteem ja Arachne) kasutamisel ning teabevoos; märgib, et alles hiljuti ajakohastati ELi õigusakte piiriülese kuritegevusega seotud teabevahetuse asjus ning need ei hõlma kõiki asjaomaseid ametiasutusi, mistõttu tulemuslik teabevahetus ELi asutuste ja liikmesriikide vahel on takistatud;

30. peab finantshuvide kaitse direktiivi oluliseks sammuks ELi eelarve kaitsmise teel, kuna selles esitatakse kriminaalkuritegude ja rahaliste vahendite kuritarvitamise ühtne määratlus ning ühtlustatakse ELi finantshuvide vastu suunatud kuritegude eest mõistetavaid karistusi; tunnustab, et direktiivis sätestatakse selged aruandlus- ja uurimismenetlused, määratletakse pettuseriski juhtimise raamistiku järelevalve ning edendatakse teabe, andmebaaside ja andmeanalüüsi kasutamist liikmesriikide poolt; tervitab komisjoni hiljutist hinnangut finantshuvide kaitse direktiivi rakendamise kohta ja asjaolu, et kõik liikmesriigid on teatanud finantshuvide kaitse direktiivi ⁽¹³⁾ täielikust ülevõtmisest; on siiski mures selle pärast, mil määral on direktiiv siseriiklikku õigusesse üle võetud; tuletab meelde, et komisjon tuvastas mitmes liikmesriigis vastavusprobleeme; märgib, et need küsimused puudutavad muu hulgas kuritegude määratlust (liidu finantshuve kahjustav pettus, rahapesu, korruptsioon, omastamine), juriidiliste ja füüsiliste isikute vastutust ja karistusi ning liikmesriikide kohustust esitada komisjonile igal aastal statistilised andmed; nõuab tungivalt, et liikmesriigid viiksid oma siseriiklikud õigusaktid finantshuvide kaitse direktiivi nõuetega täielikult kooskõlla ning et komisjon jälgiks tähelepanelikult, kuidas liikmesriigid nõudeid täidavad, kuna õige ülevõtmine on äärmiselt oluline, et Euroopa Prokuratuur saaks teha tulemuslikke uurimisi ja esitada süüdistusi; nõuab tungivalt, et komisjon võtaks kõik vajalikud meetmed, et tagada õige ja täielik ülevõtmine, sealhulgas rikkumismenetluste võimalus;

⁽¹²⁾ RAND Europe, 2016, The Cost of Non-Europe in the area of Organised Crime and Corruption (Euroopa mõõtme puudumisest tulenevad kulud organiseeritud kuritegevuse ja korruptsiooni valdkonnas): *II lisa: Korruptsioon*.

⁽¹³⁾ Komisjoni aruanne Euroopa Parlamendile ja nõukogule – Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuli 2017. aasta direktiivi (EL) 2017/1371 (mis käsitleb võitlust liidu finantshuve kahjustavate pettuste vastu kriminaalõiguse abil) rakendamise kohta (COM(2021)0536).

Kolmapäev, 15. detsember 2021

31. tunneb heameelt Euroopa Prokuratuuri loomise üle, millel on volitused uurida ja menetleda ELi eelarve vastaseid kuritegusid ja teha sellekohaseid otsuseid, kuna sellest on palju abi võitluses pettuse ja organiseeritud kuritegevuse vastu ELis; nõuab, et Euroopa Prokuratuurile eraldataks piisavalt rahalisi vahendeid ja inimressursse; on seisukohal, et Euroopa Prokuratuuri roll liidu eelarvega seotud piiriülese kuritegevuse vastases võitluses on eriti paljutõotav, kuna liikmesriikide ametiasutuste võimalused süüdistuse esitamisel on piiride tõttu piiratud ning teistel ELi organitel (nagu Eurojust, Europol ja OLAF) ei ole nõutavaid uurimis- ja süüdistuse esitamise volitusi; märgib, et Euroopa Prokuratuuri volituste raskuse on määratletud finantshuve kaitse direktiivis ning see hõlmab võitlust ELi kulude ja tuludega seotud pettuste, käibemaksupettuste, rahapesu, korruptsiooni ja kuritegelikes organisatsioonides osalemise vastu; rõhutab, et need kesksed punktid on võitluses organiseeritud kuritegevuse vastu väga olulised ning usub, et Euroopa Prokuratuur on seetõttu tõhus vahend ELi eelarvet mõjutavate kuritegelike organisatsioonide vastu võitlemiseks; peab kahetsusväärseks, et viis liikmesriiki ei ole veel Euroopa Prokuratuuriga ühinenud, ning palub neil teha vajalikke samme sellega ühinemiseks; palub komisjonil neid liikmesriike rangemalt jälgida; peab kahetsusväärseks, et esitatud ei ole kõiki andmeid Euroopa volitatud prokuröride ametisse nimetamise kohta, ennekõike Sloveenia poolt, ja ka paljudes teistes liikmesriikides esineb olulisi viivitusi; rõhutab, et see kahjustab suuresti Euroopa Prokuratuuri võitlust piiriülese kuritegevuse vastu ja vähendab selle tulemuslikkust;

32. rõhutab vajadust tegeleda edukamalt elurikkust ja loodusvarasid mõjutavate piiriülese mõõtmega keskkonnakuritegudega, näiteks taimede ja loomadega kaubitsemine, ebaseaduslik raie ja puidukaubandus ning ebaseaduslik jäätmevedu; palub, et komisjon algataks Euroopa Prokuratuuri volituste laiendamise, nii et need hõlmaksid ka piiriüleseid keskkonnakuritegusid;

33. peab kahetsusväärseks, et komisjoni koostatud Euroopa Prokuratuuri ametikohtade loetelu ei võimalda prokuratuuril oma volitusi tõhusalt täita; rõhutab, et on vaja piisavalt töötajaid, et Euroopa Prokuratuur saaks täita oma põhiülesannet, nimelt võidelda ELi eelarvet mõjutava piiriülese kuritegevuse vastu; väljendab kahetsust selle üle, et Euroopa Prokuratuuril ei ole praegu piisavalt juhtumianalüütikuid ja finantsuurijaid, et toetada Euroopa delegaatprokuröride tegevust; peab kahetsusväärseks, et Euroopa Prokuratuuri operatiivtöötajad keskenduvad praegu peamiselt juhtumite registreerimisele, mitte nende eest vastutusele võtmisele; peab kahetsusväärseks, et Euroopa Prokuratuuri teatel on kiiremas korras vaja juurde kvalifitseeritud õigus- ja IT-eksperthe ning haldustöötajaid, et töö saaks toimuda sujuvalt; rõhutab, et lisaks iga-aastasele 2 000 juhtumile peab Euroopa Prokuratuur tegelema kuhjunud juhtumitega, mida on üle 3 000; on mures selle pärast, et Euroopa Prokuratuuri töökoormus suureneb lähiaastatel veelgi, võttes arvesse taaste- ja vastupidavusrahastu kaudu kasutusele võetud enneolematuid summasid ning hankemenetluste kiirendamist COVID-19 kriisi ajal; rõhutab, et komisjoni koostatud Euroopa Prokuratuuri 2022. aasta ametikohtade loetelust ei piisa selleks, et Euroopa Prokuratuur saaks tuvastatud puudusi kõrvaldada; rõhutab, et kui Euroopa Prokuratuur toimib täielikult, ületab tema kasu ELi eelarve kaitsmisel tema kulusid; kutsub komisjoni tungivalt üles suurendama Euroopa Prokuratuuri eelarvet ja kvalifitseeritud töötajate arvu, et Euroopa Prokuratuur saaks saavutada kuritegevuse vastases võitluses oma täieliku potentsiaali;

34. tunneb heameelt komisjoni teatise üle ELi organiseeritud kuritegevuse vastu võitlemise strateegia (2021–2025) kohta ning asjaolu üle, et strateegias keskendutakse tõhusta ja õigeaegse teabevahetuse edendamisele ELi asutuste ja liikmesriikide vahel, näiteks ELi infosüsteemide parema koostalitlusvõime ja liikmesriikide vaheliste asjakohaste andmebaaside ühendamise tagamise kaudu; väljendab heakskiitu, et komisjon on võtnud kohustuse tõhustada õiguskaitsealast koostööd ja kasutada täielikult ära olemasolevate vahendite, näiteks kuritegevusega seotud ohte käsitleva valdkondadevahelise Euroopa platvormi (EMPACT) potentsiaali; tunneb heameelt komisjoni eesmärgi üle parandada teabevahetust ja koostööd Europoli, Euroopa Liidu Kriminaalõigusalase Koostöö Amet (Eurojust) ja kolmandate riikide vahel;

35. tunneb heameelt asjaolu üle, et komisjon peab tähtsaks vältida organiseeritud kuritegevuse seaduslikku majandusse imbustumist, näiteks vaadates läbi ELi rahapesuvastast raamistikku ja olemasolevaid ELi korruptsioonivastaseid eeskirju; tunneb heameelt asjaolu üle, et komisjon keskendub õiguskaitse kohandamisele digiajastule vastavaks;

36. märgib, et rahapesu võimaldab kurjategijatel hoida oma kasumit avastamata ning et rahapesuteenuste pakkumine on iseenesest muutunud kuritegelike organisatsioonide jaoks tulutoovaks äriks; rõhutab, et see mõjutab märkimisväärselt liidu ja liikmesriikide finantshuve, kuna 98 % hinnangulisest kriminaaltulust ei konfiskeerita ja see jääb kurjategijate kätte; peab rahapesuvastast võitlust äärmiselt oluliseks, et vältida rahaliste vahendite väärkasutamist kuritegelike organisatsioonide poolt; on sügavalt mures kontrollikoja järelduste⁽¹⁴⁾ pärast, et ELi meetmed rahapesu tõkestamiseks on killustatud ja

⁽¹⁴⁾ Euroopa Kontrollikoja eriaruanne nr 13/2021: ELi jõupingutused pangandussektoris rahapesuga võitlemiseks on killustatud ja meetmete rakendamine on ebapiisav.

Kolmapäev, 15. detsember 2021

halvasti kooskõlastatud, olemasolev õigusraamistik on ebajärjekindel ega ole veel kõikides liikmesriikides täielikult üle võetud ning kurjategijad saavad seda ära kasutada; tunnustab komisjoni uue õigusaktide paketi eest, mille eesmärk on vaadata läbi rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise raamistik, ühtne eeskirjade kogum, mis kujutab endast olulist edasiminekut rahapesuvastases võitluses ning võimaldab rahapesu ja terrorismi rahastamise vastast võitlust käsitlevate õigusaktide ühetaolist kohaldamist;

37. väljendab eelkõige heameelt ettepaneku üle luua uus ELi amet – Rahapesu ja Terrorismi Rahastamise Tõkestamise Amet (AMLA) – ning rõhutab, et täieliku toimimise tagamiseks tuleb AMLA-le tagada piisavad inimressursid ja rahalised vahendid; väljendab kahetsust, et AMLA loomist ei ole oodata enne 2023. aastat ja et see ei hakka täielikult tööle enne 2026. aastat; rõhutab, et praegused rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamisega seotud probleemid on oma olemuselt pakilised ning seetõttu ei tohiks aega kaotada; kutsub komisjoni üles esitama konkreetseid meetmeid praeguste probleemide lahendamiseks enne, kui AMLA täielikult toimima hakkab;

38. tunneb heameelt komisjoni uute ettepanekute üle krüptovarade kohta, mis on suures osas reguleerimata sektor, mida kasutavad laialdaselt organiseeritud kurjategijad, kes liigutavad karistamatult krüptorahaturul suuri ebaseaduslikke rahavoogusid; tuletab meelde, et mõningaid krüptorahasid ümbritsev anonüümsus soodustab nende kasutamist ebaseaduslikes tegevustes; palub liikmesriikidel ergutada krüptorahaettevõtteid kasutama analüüsivahendeid, et hinnata sihtkoha ja adressaadiga seotud võimalikku kuritegevust, ning jälgima, et kui kasutajad teisendavad krüptoraha tagasi reaalsesse vääringusse, kohaldatakse täielikult rahapesuvastaseid õigusakte; rõhutab, et krüptorahade suhtes tuleb kohaldada samasid järelevalveorganeid nagu traditsiooniliste vääringute suhtes;

39. märgib, et rahapesu andmebüroodel on piiriüleste rahapesu ja terrorismi rahastamise juhtumite avastamisel tähtis roll; märgib, et ELis tegutsevad rahapesu andmebürood riiklikul tasandil ning et komisjon leidis, et liikmesriikide rahapesu andmebüroode vaheline koordineerimine ja teabevahetus ei ole piisav⁽¹⁵⁾; peab kahetsusväärseks, et rahapesu andmebüroode vahel vahetatavate andmete hulk ja liik on erinev; märgib, et see takistab nendevahelist koostööd, mis omakorda vähendab nende suutlikkust avastada ja jälitada õigeaegselt piiriülest kuritegevust;

40. peab kahetsusväärseks, et liikmesriikide lähenemisviisid organiseeritud kuritegevuse vastu võitlemisel on õigusaktide, strateegiate ja tegevussuutlikkuse poolest väga erinevad; märgib, et osaliselt on see tingitud erinevast tasemest ELi õigusaktide vastuvõtmisel ja rakendamisel; tunneb muret, et pettustevastastel koordineerimistalitel (AFCOS) on liikmesriigiti erinev roll ja suutlikkus, mis võib olla tingitud sellest, et ELi õigusaktides ei määratleta nende volitusi piisavalt täpselt ning see raskendab koordineerimist riiklikul ja ELi tasandil; väljendab muret asjaolu pärast, et võitlust ELi vahenditega seotud pettuste vastu ei peeta enam sama tähtsaks kui riiklike kulutustega seotud pettuste vastu; seda rõhutab asjaolu, et enam kui pooled OLAFi juurdlustest ei ole liikmesriikide poolt lõpule viidud ning veelgi vähem neist jõudnud süüdistuste esitamise etappi; peab äärmiselt kahetsusväärseks, et mõned liikmesriigid otsustavad pärast juurdluse lõpetamist OLAFi soovitusi järjepidevalt mitte rakendada ega algata kohtulikke meetmeid pettuse teel saadud ELi vahendite tagasinõudmiseks; kutsub komisjoni üles kasutama oma eelisõigusi ja võtma vajalikke meetmeid, et tagada ELi õigusaktide õigeaegne ja nõuetekohane rakendamine;

41. avaldab kahetsust, et hiljutised uuringud näitavad, et mõned liikmesriigid ei sea ELi vahenditega seotud pettusi sama tähtsaks kui siseriiklike kulutustega seotud pettusi; märgib, et kuigi komisjon on liikmesriike julgustanud töötama välja riiklike pettustevastase võitluse strateegiaid, on seda teinud vaid 13 liikmesriiki ja ükski neist ei kasutanud seejuures komisjoni etteantud vormi; märgib murelikult, et need liikmesriikidevahelised erinevused takistavad tõhusat koostööd; kutsub seetõttu komisjoni üles võtma otsustavamaid meetmeid, et muuta ELi vastu suunatud pettuste vältimise eeskirjade kehtestamine liikmesriikidele kohustuslikuks;

⁽¹⁵⁾ Komisjoni talituste töödokument SWD(2021)0190. Rahapesuvastasele pakatile lisatud mõjuhindang, 20.7.2021.

Kolmapäev, 15. detsember 2021

Järeldused

42. kutsub komisjoni üles töötama välja ühist lähenemisviisi, millega hinnata organiseeritud kuritegevuse mõju ELi eelarvele ja seda, kas meetmed selle probleemi lahendamiseks liikmesriikides on tõhusad; peab oluliseks õigeaegset, täielikku ja tõhusat võrreldavat teabevahetust ning kordab seepärast, kui tähtis on ühtlustada määratlusi, et saada ELi asutustes ja liikmesriikides võrreldavaid andmeid, hindamaks organiseeritud kuritegevuse mõju ELi rahandusele ja astumaks samme selle vastu võitlemisel;

43. on mures, et erinevate riiklike lähenemisviiside tõttu takistab praegune süsteem tõhusat piiriülest probleemiga tegelemist, andes sel moel kurjategijatele jätkuvalt võimaluse vastutusest kõrvalehoidmiseks; kutsub liikmesriike üles tegema tihedamalt koostööd nii ELi asutustega kui ka omavahel ning kasutama organiseeritud kuritegevuse vastases võitluses ELi vahendeid ja teenuseid, et maksimeerida andmevahetust ja hõlbustada piiriülest tegevust võitluses ELi eelarvet ohustava organiseeritud kuritegevuse vastu;

44. kutsub liikmesriike ja komisjoni üles kaaluma, kuidas sidusamalt kasutada kõiki kättesaadavaid vahendeid pettuste avastamiseks ja nendega võitlemiseks, eriti Arachne infotehnoloogilist platvormi ja varajase avastamise ja kõrvalejätmise süsteemi; rõhutab, et Arachne, varajase avastamise ja kõrvalejätmise süsteemi ja riiklike andmebaaside koostöötalitlusvõime on ülioluline tõhus teabevahetuses, et hoida ära ja tuvastada ELi eelarve vastu suunatud pettusi; väljendab kahetsust, et Arachne ja varajase avastamise ja kõrvalejätmise süsteemi kohaldamisala ning teadlikkus sellest ja selle kasutamine on liikmesriikides piiratud; rõhutab sellega seoses, et varajase avastamise ja kõrvalejätmise süsteem hõlmab eelarve otsese täitmise ja eelarve kaudse täitmise käigus eraldatavaid rahalisi vahendeid, kuid mitte jagatud eelarve täitmise alla kuuluvaid vahendeid, kuigi viimased moodustavad ligikaudu 80 % ELi kuludest; palub, et komisjon laiendaks varajase avastamise ja kõrvalejätmise süsteemi ka nendele vahenditele; kordab oma üleskutset komisjonile ja eelkõige liikmesriikidele (nõukogule) muuta Arachne kasutamine kohustuslikuks; kutsub komisjoni üles hindama uuesti ELi institutsioonide vahel ja liikmesriikidega toimuva andmevahetuse raamistikku, et viia tõhus teabevahetus maksimaalsele tasemele, järgides samal ajal andmekaitse nõudeid;

45. kutsub komisjoni üles toetama liikmesriike, viies riiklikes ametiasutustes läbi koolitusi selle kohta, kuidas kasutada varajase avastamise ja kõrvalejätmise süsteemi ja Arachnet võimalikult efektiivselt ja kooskõlas ELi aruandluse standarditega; kutsub komisjoni üles analüüsima koostöös liikmesriikidega raskusi, millega riiklikud ametiasutused varajase avastamise ja kõrvalejätmise süsteemi ja Arachne kasutamisel kokku puutuvad, andma konkreetseid soovitusi ning parandama olemasolevaid üldsuuniseid ja nende vahendite kasutajasõbralikkust; väljendab kahetsust, et mõned liikmesriigid on nende vahendite kasutamise vastu, kartes bürokraatiakoormuse kavu; rõhutab, et kui neid vahendeid nõuetekohaselt kasutada, võivad need tegelikult bürokraatiat vähendada; kutsub liikmesriike üles oma seisukohta selles küsimuses uuesti kaaluma ning palub, et komisjon jätkaks varajase avastamise ja kõrvalejätmise süsteemi ning Arachne eeliste propageerimist liikmesriikides; nõuab, et kehtestataks rahapesuvastased koolituskavad, aitamaks ametiasutustel tuvastada võimaliku pettuse riski enne vahendite väljamaksmist, eelkõige seoses põhimõttega „tunne oma klienti“ ja riikliku taustaga isikute avalikustamata kaasamisega ÜPP toetustesse, projektidesse ja toetustesse;

46. on seisukohal, et ühissätete määrus⁽¹⁶⁾, millega kehtestatakse Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide, Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi+ ja Ühtekuuluvusfondi suhtes kohaldatavad ühiseeskirjad, on veel üks oluline element, mis aitab vältida ELi vahendite väärkasutamist organiseeritud kuritegevuse poolt;

47. rõhutab, et organiseeritud kuritegevuse vastases võitluses on tähtis vähendada selle tasuvust; tuletab sellega seoses meelde OLAFi tööd, kelle uuringud on oluline vahend pettustevastases võitluses; peab kahetsusväärseks, et liikmesriikidele antud OLAFi soovitude alusel esitatud süüdistuste esitamise määr on madal ja väheneb veelgi, näiteks aastatel 2007–2014 oli see määr 53 %, kuid kahanes 2016.–2020. aastal 37 %-le; märgib lisaks, et viimastel aastatel ei ole hinnatud, millises ulatuses sissenõudmiseks soovitatud rahalisi vahendeid tegelikult sisse nõutakse, ning et viimane uuring aastate 2002–2016 kohta näitab, et sissenõudmise määr on 30 %; kutsub OLAFit ja komisjoni üles uurima selle põhjuseid ning kutsub liikmesriike üles täitma oma juriidilist kohustust rahalised vahendid tagasi nõuda ja tegema tihedat koostööd liidu

⁽¹⁶⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. juuni 2021. aasta määrus (EL) 2021/1060, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi+, Ühtekuuluvusfondi, Õiglase Ülemineku Fondi ja Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi kohta ning nende ja Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi, Sisejulgeolekufondi ning piirihalduse ja viisipoliitika rahastu suhtes kohaldatavad finantsreeglid (ELT L 231, 30.6.2021, lk 159).

Kolmapäev, 15. detsember 2021

organitega, et tagada organiseeritud kuritegevuse poolt väärkasutatud rahaliste vahendite tõhus sissenõudmine, kuna hinnangulisest kriminaaltulust jääb lausa 98 % konfiskeerimata ja kurjategijate käsutusse; palub OLAFil koguda teavet sissenõudmise määra kohta, järgides oma finantssoovitusi, ja avaldada see teave oma aastaaruannetes; on seisukohal, et otsustav tegevus rahaliste vahendite sissenõudmiseks, sealhulgas ennetav või väärtuspõhine arestimine, võib heidutada kuritegelikke organisatsioone panemast toime ELi-vastaseid pettusi, kaitses nii ELi finantshuve; kutsub liikmesriike üles suurendama pettusega seotud rahaliste vahendite konfiskeerimise määra, pannes suuremat rõhku ennetusmeetmetele; kutsub komisjoni üles hindama, kas praegust killustatud lähenemisviisi varade tagastamisele saaks täiendada üleliidulise organiga, kelle ülesanne oleks tagada ELi rahaliste vahendite õigeaegne ja tõhus tagasinõudmine;

48. leiab, et korraldus-, sertifitseerimis- ja auditeerimisasutused peaksid esmajoonel keskenduma pettuste ärahoidmisele ja organiseeritud kuritegevuse tõkestamisele ning et pettuste ja kuritegevuse suhtes tuleks läbi viia spetsiaalsed finantsuurimised; on veendunud, et kuritegelike organisatsioonide vastu võitlemiseks on vaja ka tõhusamaid õigusnorme ja meetmeid, sealhulgas vajaduse korral kriminaaltuluga samaväärse väärtusega vara ajutist arestimist, et takistada sellise kriminaaltulu üleandmist või käsutamist enne kriminaalmenetluse lõppu; rõhutab, et on äärmiselt tähtis teha kõik, mis võimalik, et pettusega omandatud ELi vahendid tagasi saada; toetab kindlalt tõhusamaid uurimisi eesmärgiga katkestada organiseeritud kuritegelike struktuuride tegevus ning rõhutab, et õiguskaitseasutused peavad olema sammu võrra eespool kurjategijatest, kes kasutavad üha rohkem uusi tehnoloogiaid ja kõiki võimalusi oma ebaseadusliku tegevuse laiendamiseks nii internetis kui ka mujal;

o

o o

49. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule ja komisjonile.
